

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת ארבע נופות

279

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וַיַּעֲתַר יַצְחָק לֵה' לִנְכַח אֲשֶׁתוֹ כִּי עֲקָרָה הוּא וַיַּעֲתַר לוֹ ה' "

להיות מיצר בצרת חברו

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

אמר: "הן לי לא נתתה נרע" וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי" (בראשית טו).

ומדוע לא הרגיש ואנו הולכים ערירים, לצרף גם את שרה? מצאתי בזה"ק פרשת 'תולדות': שבכלל לא התפלל אז אברהם על בנים. ומה שאמר: "הן לי לא נתתה נרע" לא היה מעין תפלה, אלא כמספר לפני הקב"ה. ע"ש.

ומה שמצינו אח"כ בהטחת דברים מצד שרה כלפי אברהם באמרה: "חמסי עליך" (בראשית טז) כשהתפללת להקב"ה: "מה נתן לי וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי" לא התפללת, אלא עליך. והיה לך להתפלל על שנינו והייתי אני נפקדה ממך. היה באמת טעות מצדה, שלא ידעה סוד הדבר, שאברהם כלל לא התפלל אז אלא כמתנה וכמספר היה לפני הקב"ה. אבל יצחק שכן התפלל על בנים שיתף את רבקה ושפך את צערה לפני המקום עוד קודם לצערו והתנה שהרווחתו תבוא ותהיה מותנית בהרווחת רבקה.

ועד כמה שהאבות היו מעודנים בהרגשות דקות מן הדקות, ראינו כמה שספרו חז"ל על יצחק: "וַיַּצְחָק בָּא מְבֹאֵ בְּאֵר לְחַי רֵאִי" (בראשית כד). ד' אושעיה אומר: כיון שראה יצחק שאביו לקח לו אשה (ר"ל ליצחק) אמר: אפשר אתיחד עמה ויהיה אבי יושב לבדו? אלא, אלך ואחזיר לו את הגר ואמציא לו קורת רוח ולא יבטלו מפריה ורביה'.

והרי ממש להיבהל ולהתפעל מרגש מחודד ועדין כזה, הלא כל אב שמח

המשך בעמ' 2 <<<

בבנה, או בבתה, למען שים מכשולים בדרך שידוכם. עד כאן עלולה להגיע השחתת האדם מטעם אהבת עצמו! אף במקום שהאהבה הטבעית צריכה להיות השולטת ואמנם כזאת היא האהבה הטבעית בלי ציווי התורה.

אכן האדם מבעלי העליה שכל תשוקותיו ומאווייו עוברים דרך הערכת התורה, מוכן הוא לבטל את תשוקת תענוגותיו לטובת הזולת ואין כח נפשו להתענג בשעה שחברו בצער ובושה. ככל מאדו ונפשו משתתף בצער זה, אין לו מנוחה ומרגוע עד שגם חברו יסדר ויוושע ובשעה שהוא יורד להתפלל אינו מתייחד בדאגותיו הפרטיות, אלא שמרחיב ומעמיק את תפלתו לטובת חברו ולטובתו גם הוא, זו היתה דרך אבותינו ואמהותינו הראשונים. יצחק לא הסתפק להעביר ולהתפלל על הצלחתו, אלא שכלל והתנה את תשועתו בתשועתה של רבקה. מצינו באברהם אבינו כשבקש על בנים

ר' יוחנן אמר: "מלמד שהיה יצחק שטוח כאן והיא שטוחה כאן ואומר: 'רבש"ע כל בנים שאתה נותן לי, יהיו מן הצדקת הזו', אף היא אמרה כן: 'כל בנים שאתה עתיד ליתן לי יהיו מן הצדיק הזה'" (בר"ר סג).

כל אחד מהם מתאמץ בתפלתו לטובת זולתו, תפלותיהם היו נובעות מתוך השתפכות בצער הזולת, כי הלא יתכן שיוושעו כל אחד ואחד באופן נבדל; הוא יזכה לבנים ולא דוקא מרבקה. וכן היא. אלא שהתפלה כאן היתה דוקא בתחנונים, שהצד השני ירוחם.

האדם הפשוט כשהוא שקוע בתפלתו להיות ניחן בבנים, האהבה והתשוקה לראות את יוצאי חלציו, אינה קשורה דוקא בצער זוגתו העקרה, מוכן הוא לגרש את אשתו ובלבד שיוושע הוא וצערה ודמעתה של זוגתו אינם מדאיגים אותו ביותר. ולעומקו של הדבר מוכן לוותר ולשכוח את צער אשתו בגלל עורו ובשרו הוא. וכאן אנו מוצאים תופעה מוסרית עילאית ביותר, הצדיק מתחנן שיחונן בבנים, ברם תנאי גדול מראש; נחמתו תהיה מלאה רק בהיוושע רעיתו, גם כן.

תופעה בלתי נדירה היא, שאף אהבת אב ואם שנעשתה לסמל ודוגמא "פְּרָחִים אָב על בָּנִים" (תהילים קג). אף אהבה זו בלי מוסר התורה, עלולה להיות פגומה והנסיון מוכיח שאשה המעונינת שבנה או בתה לא יעזובה, מוכנה אפילו לוותר על האושר של נשואי בניה, בכדי שהיא לא תשאר גלמודה. ויש שגם מטילה דופי

קמד) זה שאול ודוד. "הפוצה את דוד עבדו" אמר ר' יצחק: "כשם שהיה דוד מתפלל שלא יפול בידי שאול, כך היה מתפלל שלא יפול שאול בידו" (ילקוט תהלים קמד). מבהיל הוא הלמוד היוצא מחז"ל זה; אף בשעה שהאדם נתון בצרה ובסכנה האיומה הגדולה יותר מצד חברו, גם אז עליו לזכור את נפש חברו שגם הוא ינצל ולא יתקל. ואף שחברו הוא האורב לו ומבקש את נפשו לטורפה, בכל זאת צריך אם בעל נפש הוא לזכור ולהביא בחשבון את צער חברו זה ואף בעת הסכנה האיומה ביותר יזכור האדם את נפש שונאו, שלא לדכדכה ושלא להזיקה ביותר מן הראוי. ההיפך אנו רואים בחיים אצל בני אדם, המתמירים להיות רעים אהובים אחד לשני, רעים נאמנים אוכלי לחם, ממתיקי לשון על שלחן אחד ועל כל גרגיר של כבוד עלולים לבלוע חבריהם חיים, מעט הנאה עצמית מכריעה ומפרידה בין רעים נאמנים, מעט הנאה גשמית, או כבוד טפשי מדומה, לרגע קל בין אחים יפריד. האהבה העצמית בצורה הגסה ביותר תעביר האדם הבינוני על דעתו והדברים יגיעים! נראה נא; מה בין אישי התורה, לבין החיים הרגילים. (אור הנפש). ■

ההשפעה הרוחנית של אברהם? מ"מ למרות כל הנמוקים השליליים, גבר אצל יצחק הצער בכדידותו של אברהם, למעלה מכל החשבונות והפחדים! זהו האדם השלם שצער הזולת הוא צערו הוא. והנה המאורעות והפרעות האיומים של המלחמה האחרונה, העלו לפנינו דמויות עילאיות של קדושי עליון, שנתגלו לעינינו לעת מצוא, הנסיון הגדול במחנות החנק והכבשנים, יש ונולדה הזדמנות לאנשים בעלי שם להינצל ע"י השתדלויות מן החוץ מהגיהנם הזה והם סרבו ואמרו שטוב להם למות יחד עם חבריהם וקרוביהם, מאשר להפרד מהם ולא למות על קדוש השם. לא יכלו לגמור אומר בנפשם שהם ינצלו ואחר כך יתהלכו עלי אדמות מלאי צער על מות קרוביהם וידידיהם. הקדושים האלה הוכיחו שעוד ישנם בתוכנו אנשים שצער הזולת צערם הם ממש! ואף שהיה כאן נסיון גדול ואיום ולא היה שום פסק דין של ההלכה איך להתנהג, בכל זאת ההרגש המזוכך של אנשי מעלה הכריע, הרחמן יצילנו ולא יביאנו לידי נסיונות כאלו. "הנותן תשובה למלכים" (תהילים)

ומאושר שבנו נושא אשה מסתדר ומתעלה ומצפה לרגע המאושר שעוד יזכה לראות בני בנים, הכי יש בלבו של אב רגש של קנאה, או צער בכדידות? הלא שמחת בנו היא שמחתו ובעיקר כאן; הלא רבקה מאז בואה לבית יצחק, החזירה כל ההוד והזיו שהסתלק עם מיתתה של שרה, מ"מ אף לעת כזאת לא יכול היה יצחק להסתפק במלוא שמחתו ועלתה על לבו דאגת הבדידות של אביו ולא נח ולא שקט ועובר לשמחתו, הטריח א"ע, להחזיר את הגר בכדי שלא יחסר אברהם את הצוותא ההכרחית! ומן הראוי לציין; שבהחזרת הגר לבית אברהם, הלא החזיר יצחק כמה זכרונות בלתי נעימים של יחסי שרה והגר. גם ישמעאל הקשור בשובה של הגר, לא היה ליצחק מן הדברים הנעימים. ובכך היה גם ענין של סכנה לעמדתם של יצחק ורבקה; הלא הגר תוכל לשאת את ראשה בזלזול כלפיהם, אם הקילה בשרה גבירתה, על אחת כמה וכמה שתקל בבניה. מה גם יצחק בא כאילו להפציר בה שתשוב לאברהם וכשהיא תהיה אשתו בודאי תמשוך אחריה את בניה ובני בניה וכל הסביבה הפחותה ומה יהיה עם אותה

בס"ד

לקראת הסוף...

עם הרב **אמנון יצחק שליט"א**

היכל התרבות כביש נהריה ראש הנקרה

ביום שני ו' כסלו 23/11/09

השערים יפתחו ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

נהריה

אולם ההרצאות ב"ס בית יעקב

ביום שלישי ז' כסלו 24/11/09

השערים יפתחו ב-20:30

כניסה 10 ש"ח

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר" ©

ההרצאות מאובטחות

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET

וב'שופר ניוזטל' 054-4007779

הלכה

מדיני טלטול דבר הראוי למאכל בהמה

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

דבר הראוי למאכל בהמה, אבל אינו עומד לכך, אלא עומד לצורך דבר האסור בשבת, הרי הוא מוקצה מחמת איסור. ולכן עצים העומדים לבנין או להסקה, אף שהם עצים רכים הראויים לאכילת בהמה, הרי הם מוקצה ואסור לטלטלם בשבת. (שח סקי"ח).
אבל אם הזמינם מערב שבת לצורך אכילת בהמה, מאותה שעה נחשבים כמאכל בהמה ומותר לטלטלם בשבת. (שח סקי"ח). ■

רוב בני האדם שבאותו מקום, מאכל זה אינו נחשב כמאכל, מאחר שאינו עומד לאכילת בהמה והרי הוא מוקצה מחמת גופו ואפילו אם יש כמה עשירים שמגדלים בהמה זו בבתיהם אין זה מועיל. (שח כט סקי"ט).
לכן, מקום המצויים בו כלבים, מותר לטלטל במקום זה עצמות, כיון שעצמות ראויים לאכילת כלבים, אבל מקום שאין מצויים בו כלבים אסור לטלטל בו עצמות מאחר שאינם ראויים לאכילת בהמה המצויה באותו מקום. (שח כט סק"א).

דבר שאינו ראוי לאכילה ואין בו שמוש של כלי, הרי הוא מוקצה מחמת גופו ואסור לטלטלו בשבת. (שח הקדמת משנ"ב)
דבר הראוי למאכל בהמה, אף שאינו ראוי למאכל אדם, אינו מוקצה ומותר לטלטלו בשבת. (שח כט).
ודוקא אם אותה הבהמה אשר מאכל זה ראוי לה, מצויה באותו מקום ואפילו כשאין הבהמה שלו, כיון שראוי לבהמה זו מותר לטלטל את המאכל. (שח כט).
אבל אם אותה הבהמה אינה מצויה אצל

דברי אגדה

גידול סרטן של חייב כריתות וסקילה, על סרטן שדינו כעובד עבודה זרה, על סרטן של הרהורי כפירה רח"ל, אשר כל זה קשור בחלול שבת קדש, שהשבת היא האות המקשרת אותנו בקשר ידידות לאבינו שבשמים, כמו שכתוב: **"כִּי אֹתָהּ הוּא בְּנֵי וּבְנֵינֵכֶם"** ('שמות' לא). ■

בבירור גמור שכל המחלל שבת באיסור דאורייתא או דרבנן, מצמיח לו מיד סרטן רח"ל בגופו, כמה היה חרד על חשש חלול שבת ולא היה סומך על כל מאן דהו שיאמר לו: "מותר לך". ואם בשביל סכנה של חיי העולם הזה החולף חרד כל כך, על אחת כמה וכמה שיחרד האדם על

רבנו הסטייפלר זצ"ל היה מזהיר רבות שעל כל שאלה בכלל ובפרט בהלכות שבת יש לשאול רב מורה הוראה מובהק המלא ביראת ד' שאל"כ עלול האדם לבא בקלות לידי טעות.
וכתב בספרו 'חיי עולם' ('ח"ב ח) **בהערה:** נצייר לעצמנו, אילו היה ברור

הליכות עולם

שאלות מעשיות בהלכות שבת, לפי פסקי ה'משנה ברורה'

נערכו במסגרת מפעל 'הליכות עולם' ע"י הרה"ג רם כהן שליט"א

בעסק בשבת. בתום שנת הכספים כשישבו לחלק את הרווחים, הציע השותף לחלק בשוה. ותהה שמעון, האם מותר לו לקחת את חלק הרווחים שנוצרו כתוצאה מהמכירות בשבתות? (כשידוע מהו הפדיון היומי) ופנה להתיעץ עם הרב מה הדין ומדוע?
תשובה: מותר. כתב הרמ"א (בענין חלוקת רווחים של שותפים ישראל וא"י על צדדי ההיתר והאיסור): **"וי"א: שכל זה לא מיירי אלא בשותפות שכל אחד עוסק ביומו (ב"י) אבל כששניהם עוסקים ביחד כל ימי החול ובשבת עסק האיני יהודי לבדו מותר לחלוק עמו כל השכר דאינו יהודי אדעתיה דנפשיה קא עביד ואין הישראל נהנה במלאכתו בשבת"**. ר"ל: הדגנאו היא רק הנאה דממילא, אבל אין הא"י עושה מלאכה בשביל להנאותו דלהוי שלוחו בזה, כיון דאין מוטל כלל על הישראל לעשות בשבת. ומ"מ לא יטול שכר שבת כי אם בהבלעה עם שאר ימים, דאל"ה מיחזי כשכר שבת. (רמא א, מ"ב סקי"א וסקי"ב). ■

מיוחדת כגון: בגד לארוג, או ספר לכתוב, אבל כששכרו לכל המלאכות שיצטרך תוך זמן השכירות, לכ"ע אסור. וכתב ה'משנה ברורה': **'ומטעם זה יש למחות ביד השפחות כשעושות מלאכת אדוניהן בשבת אפילו כשעושיין שלא בבית ישראל ושלא בצווי בעליהן, דהא הם שכורין לכל המלאכות וכ"ש כשעושיין בבית ישראל דזה אסור אפילו בשכור למלאכה מיוחדת'**. (רמד ה"ב סק"ל).

שאלה מעשית: שמעון ירד מהארץ והשתקע ב'ניו יורק', שם פתח חנות למכירת בגדים בשותפות עם גוי שהכיר. שניהם ניהלו ביחד את העסק ושהו שם יחד כל יום, לפני כשנה, חלה התעוררות אצל שמעון והוא התחיל לחזור למקורות. אחד הדברים הראשונים שעשה שמעון היה להודיע לשותפו הגוי שהוא לא יופיע יותר לעבוד בשבת ומצידו שיסגרו את העסק בשבת. שותפו לא סמך על הידיעה אולם המשיך להופיע כרגיל

שאלה מעשית: בנימין שכר פיליפיני שיעזור לאביו הזקן. תנאי העסקתו היו שהוא יעזור לאביו בכל הנצרך לו כולל החזקת הבית ונקיונו ותקון כל הנדרש והתמורה היתה קבלת חדר למגורים, בתוספת שכר חדשי. באחד השבתות כשבא לבקר את אביו ראה שהפיליפיני יושב בחדרו מתקן את מעיל הפראק של אביו. כששאל את אביו מדוע הוא מרשה לו, ענה לו אביו: שהוא לא צוהו לכך והוא עושה זאת על דעת עצמו וממילא הוא מקבל שכר חדשי ולא יומי. התלבט בנימין בדבר ובהזדמנות הראשונה ניגש לרב לברר מה הדין בכהאי גוונא ומדוע?

תשובה: אסור וצריך למחות בו. כתב המחבר: **'אם שכר אינו יהודי לשנה או לשנים, שיכתוב לו, או שיארוג לו בגד, הרי זה כותב ואורג בשבת, כאילו קצץ עמו שיכתוב לו ספר, או שיארוג לו בגד, שהוא עושה בכל עת שירצה... ויש מי שאוסר'**. וכתב הרמ"א: **'ודוקא ששכרו למלאכה**

פרשת 'תולדות'

"שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו"

עדיף, שני גוים גמורים, מיהודי אחד המקולקל בהשקפתו

פנינים לפרשה

"ויתרצו הבנים בקרבה" (בראשית)

(כה)

רגיל היה לומר רבנו ישראל מאיר הכהן מראדין בעל ה'חפץ חיים': עוד בטרם נולדו, התחילה כבר המלחמה בין יעקב ועשו. ומיד בצאתם לאויר העולם כבר החזיק יעקב בעקבו של עשו, ללמדנו בא; כי תמיד מוכן עשו לרמוס את יעקב, אלמלא לא החזיק יעקב בעקבו.

הערה שנונה אמר האדמו"ר רבי אברהם מרדכי מגור זצ"ל בפרשה זו: הלא ביארו חז"ל מה היא התרוצצות זו של הבנים; כשהיתה עוברת ליד בתי כנסיות ובתי מדרשות היה יעקב מפרכס לצאת וכשהיתה עוברת ליד פתחי בתי עבודה זרה היה עשו מפרכס לצאת, אמרה רבקה: **"אם פן למה זה אנכי ותלך לדרש את ה' ונאמר לה: "שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו"**.

רבקה כשהרגישה בפרכוס הולד לצאת; הן ליד בתי כנסיות והן ליד בתי עבודה זרה, חששה עד מאד עד כי אמרה: **"למה זה אנכי?"** ח"ו שיהיה לה בן שיפסח על שני הסעיפים, יבקר בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכנגדן תדרוך רגלו גם על בתי עבודה זרה, מקולקל כל כך יהא בהשקפתו בעירוב טומאה מגואלת עם הקדש, על ולד כזה בשום אופן לא חפצה לטרוח עד כי זעקה מנהמת לבה: **"למה זה אנכי"**, עד שנאמר לה בבית מדרשו של שם ועבר: **"שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו"**. מסיים היה האדמו"ר רא"מ מ'גור' נאמר לה: **"שני גוים בבטנך"** לנחמה ולעודדה, כי עדיף, שני גוים גמורים מיהודי אחד המקולקל בהשקפתו!

"והנה תומם בבטנה" (כה כד)

כתב רש"י: **"חסר... אבל כאן אחד"**

צדיק ואחד רשע'

כתב בספר 'תפארת יונתן': במלת **"תאומים"** נמצאים האותיות **אמת** ואילו הרשע שהוא מלא גלולים, הוא כזב ואינו אמת ולכן חסרה האות א' מתיבת **"תאומים"**.

"ויצא הראשון אדמוני... ויקראו שמו עשו" (כה כה)

הנה בפסוק הבא כתוב: **"ויקרא שמו יעקב"** בלשון יחיד ולא כתוב: **"ויקראו"** לשון רבים כמו שנאמר אצל עשו והדבר צריך טעם.

וביאר בזה רבנו הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא': שאצל עשו קראו לו האנשים שם זה, כמש"כ רש"י ואביו נתירא למולו לפי שהיה אדמוני, לכך המתין עד שיגדל ויבלע בו דמו ולא יהיה מסוכן מלמולו. אולם לאחר מכן כשגדל, לא רצה עשו ליתן למולו כמבואר במדרש (ומובא כאן ב'דעת זקנים' מבעה"ת), לכן נשאר לו השם שקראו לו האנשים, שלא היה לו ברית מילה שבו ניתן לו השם ע"י אביו. משא"כ יעקב, שעשו לו ברית מילה ואביו קראו לו אז בשמו כמנהג ישראל (כמש"כ הרמב"ן בפר' 'שמות'), לכן כתוב בו: **"ויקרא"** לשון יחיד. (וה'אור החיים' הקדוש כתב: שמשמע מהפסוק שהקב"ה קרא לו שם: **"יעקב"**).

"ויצא הראשון אדמוני... ויקראו שמו עשו" (כה כה)

כתוב ב'מדרש רבה' (ומובא ברש"י): **"אדמוני" סימן הוא שיהיה שופך דמים'**.

ולכאורה יש לעיין בדבר הלא מבואר בגמרא במסכת 'שבת' וכן נפסק בשו"ע 'יורה דעה' (רסג), שתינוק שנמצא ארום, סימן הוא שלא נבלע דמו באבריו ויש לדחות את מילתו עד שיבלע דמו. וכיון שכך, מהיכן לקחו חז"ל ממה שהיה

אדמוני שסימן הוא שיהיה שופך דמים. ומביא בספר 'פרדס יוסף' בשם הפני"ק: שלכן פרש"י על מה שכתוב: **"ויקראו שמו עשו"** שהכל קראו לו כן, לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה. וכיון שכך א"א לומר שלא נבלע דמו באבריו, שהרי כשגודל דמו נבלע בו וזה אף על פי שהיה נראה כגמור ועשוי בכל זאת היה אדמוני ומוכרח מכך שאין זה משום שלא נבלע דמו, אלא משום שיהיה שופך דמים.

"הלעיטני נא מן האדם האדם הזה" (כה ל)

כתב רש"י: **"עדיש אדמות. ואותו היום מת אברהם... ובישל יעקב עדיש להברות את האבל"**.

וכתב בספר 'בית הלוי': שיתכן לבאר שעשו נתבייש בעצמו אחרי שרואה בבית התנהגות של אבלות ואילו הוא להוט אחר תאוות האכילה, לכן עשה את עצמו כאינו יודע כלל מה הוא התבשיל הזה וגם לא רצה לאוכלו ככל בני האדם, שהרי מיד כשיפשוט את ידו לקערה יראה בעיניו שזה עדיש ויצטרך לברר על האבלות, לכן אמר ליעקב: **"הלעיטני נא"**, שישפוך את אותו התבשיל האדם שאינו יודע מהו הישר אל תוך פיו מהקערה, בלא שיוכל לראות ולהבחין מה הוא אותו תבשיל ונימק את טעמו להתנהגות המשונה הזאת, בכך שאמר: **"פי עיף אנכי"** ואין לי כח אפילו לפשוט את ידי אל עבר פי וכל דבריו היו במרמה.

"מכרה כיום את בכרתך לי" (כה לא)

לכאורה תיבת **"כיום"** אין לה משמעות בכתוב?

וביאר בזה 'האור החיים' הקדוש: שהבכורה (ירושת הבכור) היא דבר שלא בא לעולם ואיך אם כן תועיל המכירה, (ועי' מה שכתב בזה בספר 'קצות החושן' רעז יג). אלא שאמרו חז"ל במסכת 'בבא

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

"מְכָרָה" בחיריק שהוא כעין שם, ר"ל: שממילא היא נמכרת לי אחר שאינך מתנהג בה כראוי. וזה דומה כמי שרואה אחד שרוצה להשליך כיסו לים ומבקש שימכרהו לו בעד לחם ונזיר ערשים, שאין זה מרמה את חברו, רק כמציל את הכיס מן ההפקר.

"וַיִּשְׁאַלְנוּ אֲנֵשֵׁי הַמָּקוֹם לְאִשְׁתּוֹ וַיֹּאמְרוּ אַחֲתֵי הוּא" (כו ז)

בספר 'תפארת יונתן' העיר על כך: שלא מצינו שגם רבקה אמרה: **"אַחֵי הוּא"**, כמו שמצינו אצל שרה שנאמר: **"וְהִיא גַם הוּא אִמָּה אַחֵי הוּא"** ('בראשית' כ). וביאר הטעם בזה: כי כבר היו ליצחק בנים גדולים יעקב ועשו, רק שהם אמרו שהבנים הם מאשה אחרת, או מבעל אחר, כמו שכתב הרמב"ן. והיתה רבקה מפחדת שעשו לרוע מעלליו יגלה את הסוד ויהיה הדבר להם לבזיון ולקצף. וגם אם היא אחרת ויצחק הוא אחיה יהיה זאת לחרפה וקלון ליצחק, כי יאמרו **'רוב הבנים הולכין אחרי אחי האם'** ולא היה רצונה לגרום לו קלון, לכך לא אמרה כלל שיצחק הוא אחיה. משא"כ יצחק שאהב את עשו וחשבו לצדיק נאמן; **"כִּי צִיד בְּפִיו"** ('בראשית' כה). לא היה לו מניעה מלומר: **"אַחֲתֵי הוּא"** משום שני הטעמים הנ"ל, לכך לא חשש לכך. ■

(סנהדרין' נט:): **"בִּיצְחָק" ולא כל יצחק'** וזה האוחזו כמעשיו של יצחק, הוא יהיה המיוחס והראוי להקרא בנו. ומאחר שעשו יצא לתרבות רעה באותו היום, מכאן ואילך אין תועלת לעשו בכורה, כי איך יקרא בכור אחרי שאינו הולך בדרכיו וממשיך מעשיו וכל קיום בכורתו אינה רק להחסירה מיעקב ולכך בקש יעקב שימכור אותה לו, שהרי **'זה נהנה וזה לא חסר'** וכלפי זה השיב לו עשו: **"וְלָמָּה זֶה לִי בְכָרָה"** ('בראשית' כה). כלומר: שאין לו שום תועלת מהבכורה, אחרי שאין ברצונו להיות בנו כלל. ובזה יתבאר דברי הכתוב שאמר במעלות ישראל: **"בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל"** ('שמות' ד). והרי במילת **"בְּכָרֵי"** כלול שהוא גם בנו ולשם מה נכפלו הדברים? אלא שבא לשלול מעשיו. ואמר הכתוב שלישראל יש את שתי המעלות, שהם גם בבחינת **"בְּנֵי"** וגם בבחינת: **"בְּכָרֵי"**, ע"ש. ולפי דבריו מבואר היטב מהו שאמר הכתוב בלשון: **"מְכָרָה כִּיּוֹם"**, היות ובאותו יום יצא לתרבות רעה וכנ"ל.

"מְכָרָה כִּיּוֹם אֶת בְּכָרְתָּךְ" (כה לא)

כתב המלבי"ם: **"מְכָרָה כִּיּוֹם"** רצון הכתוב לומר; כפי שאתה מתנהג היום ואתה מבזה את הבכורה ואינך רוצה בה, מכרה אותה לי. והיה ראוי לומר **"מְכָרָה"** בחטף קמץ כי הוא מגזרת פעול ואמר

מצינעא' (טז). ציד עני שאין לו מה לאכול, שאמר לקונה: **'מה שיעלה במצודתי היום מכור לך, דבריו קיימין'** אף שעדיין לא העלתה מצודתו והטעם בזה הוא: **'משום כדי חייו'** וכתבו הגאונים: שאין הטעם תלוי דוקא כשאומר היום, אלא כן הוא הדין באומר יום אחר, ממכרו קיים מטעם **'כדי חייו'** ולא אמרה הגמרא בלשונה **'היום'**, אלא בכדי לשלול מה שיעלה במצודתו ל' יום או שנה, שהוא יותר מכדי מחיית יום אחד, אבל מחיית יום אחד, בכל מציאות שיהיה קיים. ולפי זה יתבאר הדברים היטב, שזו היא כונת יעקב באומר לעשו: **"מְכָרָה כִּיּוֹם"**, פירושו: כדין יום שהוא **'כדי חייו'**, שהרי עיף היה **'משום כדי חייו'** ממכרו ממכר והצדיק עשו את דברי יעקב באומר לו: **"הֲנֵה אֲנִכִי הוֹלֵךְ לָמוֹת"** כלומר: אין לך תקנת **'משום כדי חייו'** גדולה מזו. ועיין שם בארוכה, למה הוצרך גם להשיבועו.

"מְכָרָה כִּיּוֹם אֶת בְּכָרְתָּךְ" (כה לא)

בספר 'בית הלוי' כתב בזה: שמכירת הבכורה לא היה על זכות ממון הירושה. וגם צריך לידע אם גם אז קודם מתן תורה היה נוהג דין ירושה פי שנים בכבור? אלא שענין הבכורה לפי הנראה היה אז רק ענין של מעלה ולקום על שמו של אביו וכיוצא בזה. והנה הכתוב אומר: **"כִּי בִיצְחָק יִקְרָא לָךְ יָרֵעַ"**. דרשו חז"ל

חדש ב'שופר'
ניתן להטעין נגני mp3 - i mp4 במחיר 4 ש"ח להרצאה
פרטים ב'שופר' 03-6777779 בין השעות 10:00-18:00

הרב זכריה יצחק שליטי"א
קריאה בתימנית של פרשיות התורה בנוסח שאמי ובלדי
ניתן להשיג במשרדי שופר, מתתיהו 10, בני ברק 03-6777779

מדוע נתגלה לרבקה 57 שנים לפני, את כונת עשו להרוג את יעקב?

גם בשעה שהוא יעניש את עם ישראל, הוא ישים רווח והפסקה בין צרה לצרה. זאת ועוד. לא רק את האפשרות לעמוד ביסורים ובסבל סלל לפנינו יעקב אבינו, אלא גם את העוז ואת העצמה לעמוד במצור של ההשחחה שבעולם, יסד יעקב אבינו בדרך חייו המיוחדת.

עלינו לדעת, כי אם יכולים אנו לחיות כיום, בכל מקום בעולם, חיי תורה ועבודת ה' גם כשמסביבנו יש מידה כה מרובה של השחחה, הרי זה מכוחו של יעקב אבינו, שעבר בכל המקומות המושחתים ושם הוא גדל בתורה וביראת ה'.

לאור זאת, מובן הדבר מדוע גילתה רוח הקדש מיד לרבקה את מה שעשו חושב לעשות בעתיד הרחוק ולגרום בכך שיעקב יצטרך לברוח מביתו מיד. כי, כאמור, לא היתה זאת בריחה של הצלה גרידא, אלא התחלת תהליך הבניה של כלל ישראל וזה היה צריך להתחיל מיד עם קבלת הברכות מיצחק.

לפי דברים הללו, יתכן גם לבאר מדוע הופיע הקב"ה אל לבן בחלום ומנע ממנו לפגוע ביעקב ולא הופיע בחלום לעשו, להזהירו שלא יפגע ביעקב. כי כל הפעולות וההכנות שעשה יעקב לקראת פגישתו עם עשו, התפילה והדורון, ההכנה למלחמה וגם ההשתחויות של יעקב לעשו, כולם היו בגדר **'מעשה אבות סימן לבנים'** של יעקב. הדברים הללו היו צריכים להעשות על ידי יעקב עבורנו ולכן לא הופיע ה' אל עשו בחלום למנוע אותו מכך, אלא רק הופיע בחלום ללבן.

כי מאבק לבן ביעקב, אינו קשור להשתלשלות של כלל ישראל. אך המאבק בין עשו ליעקב מתנהל לכל אורך הדורות ומעשיו של יעקב אז, משפיעים לעולם על מאבק זה, עד שיעלו **"מושעים בְּהַר צִיּוֹן לְשֹׁפֵט אֶת הָרָע עֲשׂוֹ"** (עובדיה' א). ■

ימי שני חיי (בראשית' מז).

יעקב היה צריך לברוח מביתו בגלל עשו אחיו, לחיות עשרים שנה בגלות בבית לבן ולהתמודד עם רמאויותיו של חותנו. ולאחר מכן, בשוכו לארץ, הוא היה צריך לסכול מהפחד של עשו הבא לקראתו להורגו, מפטירתה של רחל בעת לדתה את בנימין, מפרשת דינה בתו, מהפחד מיושבי הארץ לאחר ששמעון ולוי הרגו תושבי שכם, ממכירת יוסף, מהסכנה של שליחת בנימין עם אחיו למצרים. ואחר כך, מהגלות הנוספת של הירידה למצרים, עד שהוא היה צריך לדאוג אפילו לקברו, שלא יקבר בארץ מצרים.

עמידתו של יעקב בכל הסבל והצרות הללו, היא שהעמידה את עם ישראל ונתנה לו את הכח להשאיר איתן, עם קדוש ונצחי, גם בשעת הגלות, על כל סבלותיה.

'מעשה אבות סימן לבנים' של יעקב אבינו, משמעותו היא, שיעקב הניח יסודות איתנים, שעליהם נבנה הבניין הנצחי של עם ישראל, בנין שאינו יכול לההרס לעולם, על אף כל המאמצים הנעשים להחריבו. כל זאת, יסד ובנה יעקב אבינו באמצעות המסלול של סבל ויסורים במשך חייו.

כי כל מה שהשריש יעקב אבינו בעצמו, כתוצאה ממה שעבר עליו, הוא קבע בכך את גדולתו ואת עצמתו הרוחנית של כל עם ישראל לנצח!

חז"ל אומרים, שיעקב אבינו תיקן תפילת ערבית. יש סמליות רבה בכך שהלילה החשוך הוא דוגמת הגלות ודוקא יעקב אבינו, הוא שתיקן את התפילה הזאת ואילו אברהם ויצחק תיקנו את תפילות היום, שחרית ומנחה.

הילקוט מבאר, שיעקב אבינו, בעת שאמר לשליחים ששלח להביא דורון לעשו: **"וַיִּרְחַץ תְּשִׁימוּ בֵּין עַדְרֵי וּבֵין עַדְרֵי"** (בראשית' לב). הוא התפלל להקב"ה כי

מערכת 'חברותא'

מיוחד 5 'גנזי המלך'

שאלה: נאמר בפרשה: **"וַיֹּאמֶר עֲשׂו בְּלִבּוֹ יִקְרַבּוּ יָמֵי אַבְל אָבִי וְאֶהְרֹגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי: וַיַּגֵּד לְרַבֵּקָה אֶת דְּבָרֵי עֲשׂו בְּנֵה הַגִּדְלָה"** (בראשית' כז).

ומבאר רש"י את הפסוק כמשמעו: שעשו רצה בלבו להרוג את יעקב, אלא שהחליט שלא יעשה זאת בחיי יצחק, כדי לא לצער את אביו. ולרבקה הוגד ברוח הקדש, את מה שעשו הרהר בלבו.

ויש לעיין; הרי יצחק אבינו היה באותה שעה בן מאה עשרים ושלש שנים והוא חי עד גיל מאה ושמנונים. ונמצא לפי זה, שרוח הקדש גילתה לרבקה את מה שעשו מתכוין לעשות ליעקב בעוד חמישים ושבע שנים. ואם כן, יכול היה יעקב להשאיר בבית אביו ואמו עוד שנים מרובות. ומדוע בא הגילוי של רוח הקדש בשעה זו, דבר שגרם לרבקה את התחושה שזה עומד לקרות מיד ולכן היא הבריחה את יעקב מהבית מיד??

תשובה: בספר 'פרקים ממשנתו של הרב יוסף קאלאצקי' כתב: נראה לבאר, שהקב"ה גילה לרבקה את אשר עשו מתכוין לעשות לעשו, על אף שגילוי זה לא היה נוגע למעשה מיד, כדי שהתהליך של **'מעשה אבות סימן לבנים'** יתחיל מיד עם קבלת הברכות שקבל יעקב מיצחק.

ברגע שנקבע כי יעקב הוא הזוכה בברכה ולא עשו, החל יעקב ממלא תפקידו כסמל ודוגמא לסבל הגלות שיעבור עם ישראל במשך ימות עולם.

יעקב אבינו עבר מסלול של חיים קשים וכמו שאמר יעקב לפרעה, במשפט קצר ומסכם של חייו: **"מַעֲטַ וְרַעִים הָיוּ"**

חדש ב'שופר'
ניתן להשיג ציציית ומטפחות ראש עם הלוגו של 'שופר'
03-677779
בין השעות 10:00-18:00

יהודי יקר!
אל תישאר לבד - התחבר לתורה!
אברך תלמיד חכם ילמד אותך תורה. ללא תשלום!
התקשר עכשיו: 050-416-60-70
אברך יקר!
אל תשאיר את אחיך לבד!
הצטרף לאלפי האברכים המתנדבים
ללמד תורה פעם בשבוע
התקשר עכשיו: 050-416-60-70

הטיח שנתבקש לשלם

מאת הרה"ג חנוך שוורץ שליט"א

לכן עליך לשלם לי את דמי הנזק שהינם יקרים בהרבה ממחיר עבודת טיוח!" (ואת דמי הטיוח יקוּזו לניסים מדמי תשלומי הנזק) ניסים שהיה המום לרגע מהדרישה המוזרה ומעזותו של יוחנן, התעשת כשנזכר שבעצם אירע כן לחברו שסייד דירה במחיר מוזל מאד ליד ושכח להחליק לבסוף את טיפות הסייד ובזכרונו עלה שהרב פסק שעל הסייד לשלם טבין ותקילין על נזק הדירה המסוידת. אלא, כשפנה לשמוע מחברו במדויק את פסקו של הרב, הבין שאין הנדונים דומים ופנה לברר את דינו אצל הרב.

כבר לא יוכל לבצע את הטיוח מחדש כיון שהוא תפוס לעבודה במקום אחר. לכן בלית ברירה ישלח פועל על חשבונו לנפץ את כל הטיח ויוחנן לא ישלם לו כלום בעבור זה, רק ישכור טייח אחר לטוח מחדש. יוחנן שראה כי חלומו נגזו לנגד עיניו שדירתו תהיה מטויחת באומנותו המיוחדת של ניסים, פנה אליו בדרישה נועזת: "אם לא תטיח לי מחדש את הדירה בעצמך, תצטרך לשלם לי מחיר יקר, כיון שאתמול הדירה היתה מטויחת ומחירה התייקר מאד לפני ההתנה האחרונה ואתה הזקת לי את הדירה ע"י שטייחת שוב ולא החלקת!

ניסים טייח מומחה, גמר לטוח את דירתו החדשה של יוחנן. בסקירה אחרונה גילה פה ושם חוסר אחידות קל בטיח והחליט ששמו הטוב והמחיר היקר שהוא לוקח מחיבים אותו העברת טיח נוספת כדי שתהיה ההחלקה מושלמת. משגמר להתזיז שוב את הטיח על הקירות לפני החלקתו הסופית, פנה לבצע שיחת טלפון ודבר החלקת הטיח המתיבש נשכח ממנו לגמרי. למחרת נתגלה לעיני יוחנן הנדהם קיר פגום מותז בטיח יבש. בשיחה עם ניסים התברר שאין שום תקנה, אלא צריך לנתץ את כל הטיח ולטוח מחדש. ניסים אמר בהתנצלות שלצערך הוא

התשובה לשאלה הנ"ל תנתן בשעור ביום חמישי בשעה 20:30 בערב בלמוד עם חברות בישיבות 'אוהל יהודה' ניתן לצפות בשרור חי באתר שופר www.shofar.net ההשתתפות בשעור בתאום מראש בלבד: 03-6777779 בקרוב יהיה ניתן לרכוש דיסקים של השעורים הקודמים.

השיחות שנעלמו מן הטלכרט

תקציר התשובה:

- א.** אין לדון את המבקש כשוואל, שפטור על מתה מחמת מלאכה, כיון ששמתמש דרך כליון נחשב כלוה. אלא שבמקרה זה נחשב ספק לוה, שהרי אין ודאות שהיה משתמש בשיחות.
 - ב.** כיון שהיה לו היתר שמוש, דומה למה שמובא בגמ' דף מג. ונפסק בשו"ע חו"מ רצ"ב ז' דהיתר שמוש, מחייב בגנבה ואבדה. אלא שהסמ"ע הקשה שם באות טז', שבסימן רסז' טז' פסק השו"ע; שהיתר שמוש מחייב באונסין, כדאיתא בגמ' ב"מ כט'. ותיירץ שיש שני סוגי היתר שמוש; אם חושש שבעה"ב יבוא ויקח, חייב רק בגנבה ואבדה. ואם אינו חושש שיבוא בעה"ב ויקח, חייב באונסין. ולפ"ז, הכא שלא מפחד, יהיה חייב באונסין.
 - ג.** אך עדין יש לחלק; דהיתר שמוש מחייב רק אם מושך גוף הממון, כגון: כיס מלא מעות שמושך המעות, ממילא הם באחריותו. אבל בטלכרט לא שייך שהשיחות יהיו ברשותו, שהרי לא משך בגוף השיחות.
 - ד.** אך כיון שאם היה משתמש בכל הטלכרט, היה קונה כולו ואף הפלסטיק היה שלו, יש לדון את כל הטלכרט, בספק קניה. ומובא בגמ' בב"מ דף פא' וכן הוא בשו"ע קפו' א', שכל חפץ שהוא בספק קניה, נחשב כקנוי, עד שיוודע שלא.
 - ה.** אך כאן, שנתרו שיחות והוא לא השתמש ולא גמר הטלכרט התברר שלא היה קונה כולו. א"כ, יש לומר שאינו באחריותו, מה שלא השתמש.
- לסיכום:** אם נותרו שיחות, התברר שלא היה אמור לקנות ואין לחייב על אבדן השיחות שלא נשתמש. אך אם לא נשאר שיחות, ממילא יתכן והיה משתמש בכל הטלכרט, א"כ עדין נשאר הספק; אולי קנה? ואם כן, באחריותו הדבר.

בשעה טובה ומוצלחת

יצא הספר

**עולם
התשובה**

בהוצאת ארבע כוחות

ניתן להשיג בארגון 'שופר'

03-6777779

